

Vánoční příběh

Putování do Betléma

Cyklus I. „Ježíšův příběh“, katecheze 12.

Materiál vytvořilo © Katechetické středisko AP 2021 (Lenka Jeřábková)

Cíl:

Děti se seznámí se základním vánočním příběhem a tématy Cesta do Betléma, Narození Ježíše, Klanění pastýřů, případně si tato témata doplní či zopakují. Jsou poté schopny reprodukovat základní osu příběhu, vyjmenovat jednotlivé postavy, charakterizovat je a uvědomit si jejich úlohu v celkovém kontextu; na základě příběhu si rovněž zopakují některé reálie týkající se Palestiny Ježíšovy doby a způsobu života tehdejších lidí.

Děti si uvědomují význam události Ježíšova narození pro všechny lidi i pro sebe osobně. Na příkladu vánočního příběhu pro sebe vyvozují postoje otevřenosti k Božímu zaslíbení a k jeho přijetí. Osvojení si těchto postojů pak děti otvírá k vstřícnému a láskyplnému vztahu ke svému okolí a svědectví o Boží lásce k lidem, která se o Vánocích konkrétně zjevuje všem lidem.

Seznam použitých materiálů a literatury:

S. Lloyd-Jonesová. Bible vypráví o Ježíši – osnovy. Praha: Návrat domů, 2017.

<https://zpevník.proscholy.cz/>

www.pastorace.cz

www.deti.vira.cz

Pomůcky ke katechezi:

- Vánoční písně podle potřeby pro zahájení setkání;
- Pomůcka „Kdo v adventu řekl...“ k úvodní aktivitě;
- Úvodní hra: sada šesti žlutých a šesti bílých papírových hvězd, izolepa na připevnění, dva šátky na zavázání očí;
- Mapa Palestiny Ježíšovy doby a biblický text vánočního příběhu pro hlavní část katecheze;
- Pomůcka „Kdo a co patří k vánocům“ k doplňkové aktivitě;
- Vytisknuté kvízové hry k doplňkovým aktivitám;
- Předtisknuté betlémy k tvorbě, barvy, pastelky, nůžky, nitě a lepidla pro všechny děti.

Vlastní poznámky ke katechezi:

Scénář:

Úvodní – **DOPORUČENÁ** – aktivita (cca 15 minut).

Modlitba či zahájení setkání dle zvyklostí skupiny.

- Lze využít i vhodné písně:
 - Koledy z Kancionálu, případně písničky, které děti znají;
 - Naučte se s dětmi novou písničku, například ze <https://zpevnik.proscholy.cz/>. Zkuste třeba zvládnout starou francouzskou vánoční píseň Betlémskými pastvinami (<https://zpevnik.proscholy.cz/pisen/2779/betlemskymi-pastvinami>), Betléme (<https://zpevnik.proscholy.cz/pisen/1106/betleme>) nebo píseň Pospíchej (<https://zpevnik.proscholy.cz/pisen/898/pospichej>). U všech tří najdete jak notové záznamy, tak nahrávku.

Doporučujeme vybrat pouze jednu ze dvou nabízených aktivit, každá z nich může trvat i naznačených 15 minut.

Adventní opakovací aktivita „Kdo v adventu řekl...” (pomůcka Kdo v adventu řekl). Aktivita předpokládá, že děti jsou částečně zvyklé pracovat s biblickými odkazy – kromě seznámení s citáty, které se adventu týkají, si děti zopakují téma zaslíbení Mesiáše a událostí předcházejících narození Ježíše.

- Děti rozdělíme do dvojic nebo na menší skupiny, které si vylosují biblický odkaz; lístky se jmény a citáty necháme smíchané na jedné hromádě. Každá dvojice / skupina pak svůj odkaz vyhledá v Bibli (pro urychlení aktivity doporučujeme založit v Bibli začátky příslušných knih), vybere z hromádky příslušný citát a pokusí se k němu přiřadit správnou osobu. Maximum jsou dva odkazy na dvojici / skupinu. Po ukončení aktivity mohou děti zkusit říci, jak jejich citát s adventní dobou souvisí.

Aktivitu můžeme s následujícím tématem spojit vysvětlením, že vše, co jsme v Bibli našli, nám odkazuje na dobu, která už se blíží, a to, co jsme četli, se má brzy naplnit.

Úvodní hra.

Najdi hvězdu. Cílem hry je pro každé družstvo co nejrychleji získat „své“ hvězdy.

Rozdělíme děti na **dvě družstva** (toto rozdělení můžeme případně zachovat i pro případnou doplňkovou hru „Kdo a co patří k vánocům?“). Pro každé družstvo předem připravíme **6 hvězd v odlišných barvách** (zpravidla žluté a bílé), které připevníme na nit nebo izolepu a rozmístíme je v prostoru tak, aby k nim bylo možné bezpečně se přiblížit a sundat je. Každému družstvu dáme jeden **šátek na zavázání očí**.

Na začátku hry si jakýmkoliv způsobem družstva vylosují svou barvu hvězd. První člen každého družstva si zaváže oči. Jeho spoluhráči ho pak začnou náповědou navigovat ke hvězdě v barvách jejich družstva (způsobem: dva kroky dopředu, stůj, doprava, zvedni ruku, natáhni ruku před sebe atd.), kterou musí najít a poslepu sejmout. Pak si může šátek sundat, doběhnout zpátky k družstvu, odložit hvězdu a předat šátek dalšímu hráči. Družstvo, které shromáždí své hvězdy jako první, vítězí. Nejdelší doporučený čas pro hru je cca 10 minut.

Pokud máme čas a chceme hru ještě jednou **opakovat**, necháme děti, aby své hvězdy znovu umístily do prostoru; obě družstva si však vymění barvu (děti tedy chystají hvězdy pro druhé družstvo).

Pro přechod k tématu vánočního příběhu můžeme **symbol hvězdy vhodně využít** – zmiňovat ji ve chvílích, kdy se o ní bude hovořit, případně kdy si děti uvědomují, že ji znají z ilustrací vánočního příběhu.

Vánoční příběh – Josef s Marií putují do Betléma a co se tam stalo (cca 20 minut)

Po úvodní aktivitě si s dětmi sedneme do kruhu. Tato část je vedena zpravidla formou rozhovoru, v němž můžeme ve vhodných okamžicích využít metodu brainstormingu, případně krátké improvizované scénky (děti mohou ze svého vlastního pohledu uvést představu, jak se asi vyprávěné události odehrály). Příběh vyprávíme vlastními slovy (můžeme jej uvést slovy: „Pojďme doprovodit Josefa a Marii na jejich dlouhé cestě...“), biblický text využijeme až v závěru.

Postupujeme podle následujících bodů:

- **Josef se dozvídá o sčítání lidu.** Uvažujeme o tom, jak to asi sdělil Marii a co si o této nutné cestě řekli.
- **Přípravy na cestu.** S dětmi využijeme metodu rozhovoru a necháme je uvažovat, co by si samy na cestu vzaly a co by doporučily Josefovi a Marii (můžeme tento rozhovor využít pro opakování reálií – co s sebou určitě mít nemohli).
- **Kudy se jde do Betléma?** Vyprávíme o tom, jaká asi byla cesta a kudy Josef s Marií šli. Lze využít mapu a zopakovat některé zeměpisné údaje o Svaté zemi, ukázat Nazaret a Betlém. Děti mohou uvažovat o tom, jaké Josefa a Marii na takové cestě mohly potkat obtíže a jak se jim cestovalo.
- **Příchod do Betléma.** Klíčovým tématem je hledání noclehu a odmítavé reakce, s nimiž se Josef s Marií mohli setkat. Lze hrát jako improvizované scénky, kdy dvě děti představují Josefa s Marií a ostatní obyvatelé Betléma, kteří je postupně odmítají. Jaké důvody asi mohli slyšet? Jak se přitom asi Josef s Marií cítili?
- **Noc ve stáji – narodil se Ježíš.** Zde již necháme děti příběh dovyprávět, tuto scénu pravděpodobně budou znát.
- **Příchod pastýřů.** Vyprávíme epizodu s pastýři – jaký byl rozdíl mezi nimi a lidmi z Betléma? Znovu se vracíme k tématu, jak se Josef s Marií cítili, když se s pastýři setkali? Co znamenalo to, že pastýři vyprávěli o jejich dítěti všem, s nimiž se setkali?

Závěrečná aktivita (10 minut)

Celou aktivitu uzavřeme: „Právě jsme doprovodili Josefa a Marii do Betléma a prožili s nimi celou cestu. Pojďme si poslechnout, jak o ní vypráví ve svém evangeliu Lukáš.“ *Poté zvolna přečteme text Lk 2,1-20 (viz příloha).* V příběhu zdůrazníme následující body:

- Co chybělo lidem v Betlémě, aby mohli přijmout Svatou Rodinu? Otevřenost, laskavost, dobrá vůle, chuť pomáhat druhým.
- Abychom mohli skutečně prožít narození Ježíše, měli bychom tyto vlastnosti v sobě hledat, připravovat se, abychom ho opravdově mohli přijmout, a to znamená s otevřeným srdcem na něj čekat.

Modlitba dle zvyklostí skupiny.

Rozdání zápisových listů a zakončení setkání.

Případné doplňkové alternativy ke scénáři:

Kdo a co patří k Vánocům? (pomůcka Kdo a co patří k Vánocům). Aktivita slouží k pohybovému odreagování dětí, zároveň je vede k zopakování reálií, které s Vánocemi souvisejí.

Předem připravíme dvě sady 26 lístků s postavami a reáliemi z Nového zákona, z nichž 10 souvisí s Vánocemi (odlišíme je barvou; pokud jsme s dětmi hráli na začátku setkání „Najdi hvězdu“, mohou se družstva opět sestavit stejným způsobem).

- *Lísky promícháme a umístíme na stůl na druhé straně místnosti. Družstva si vylosují svou barvu lístků. První hráč z každého družstva vyběhne ke stolu, vezme z něj jakýkoliv lístek dané barvy a vrátí se zpět. Celé družstvo pak rozhodne, zda nápis na lístku patří nebo nepatří k Vánocům a proč. Teprve když si družstvo bude jisté, vyšle dalšího hráče pro druhý lístek, se kterým naloží stejně – lísky se tedy budou postupně třídit na „vánoční“ a „nevánoční“. Hra končí, když obě družstva roztřídí všechny své lísky.*
- *V této hře se hodnotí přesnost, nikoliv rychlost – družstva tedy musí postupně ukázat své „vánoční“ lísky a zdůvodnit, jak jména či předměty s Vánocemi souvisejí (družstva se mohou v ukazování střídat). Vítězí ta skupina, která byla ve výběru lístků přesnější.*

Co víte o blížících se vánocích? Pro opakování můžete využít kvízové hry s tématem Vánoce, které si můžete stáhnout z webu.

- *Trůn moudrosti – Vánoce* (<https://katechete.apha.cz/materialy/materialy-ke-stazeni/trun-moudrosti-vanoce>)
- *„48“ – Vánoce* (<https://katechete.apha.cz/materialy/materialy-ke-stazeni/kvizova-hra-48-vanoce>)
- *Znalec adventu – lze použít jako celek, případně využít pouze otázky s vánoční tematikou* (<https://katechete.apha.cz/materialy/materialy-ke-stazeni/znalec-adventu>)

Pokud připravujete s dětmi vánoční setkání, můžete také nacvičit některou z vhodných scének:

- [V Betlémě není místo](#)
- Marie Holková: [Betlémští pastýři](#)
- Marie Holková: [Miriam](#)
- Vánoční scénka [„Jesličky“](#)

Výběr dalších scének a divadelních her najdete na <https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/zive-betlemy-a-jine-vanocni-hry>

Vyrobte si betlém!

Pokud máte při předvánočních setkáních dostatek času, můžete si zkusit s dětmi vyrobit vlastní betlém na stůl. Nabízíme několik tipů (na příslušných stránkách je můžete najít i podle názvu):

- Papírový 3D betlém (<https://deti.vira.cz/aktivity/vyrabim/vanocni-vyrabeni/skladaci-3d-betlemek>)
- Betlém – vystřihovánka do okna (<https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/vystrihovanka-do-okna-4-betlemek-obrazek>)
- Betlém na niti (<https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/betlem-na-niti>)